

Giv af et godt hjerte

Indledningsordet til denne uges Torah-afsnit handler om at Israelitterne skulle give en gave. Gaven skulle gives af et godt hjerte.

Offergavens bestanddele er: guld, sølv og kobber, vævede stoffer, skind, træsorter, den fineste olie, røgelse, ædelstene – alt sammen kostbare, sjældne, duftende ting, med glans, med farve, karakter og kant. Alle disse ting appellerer til sanserne: til synet, til lugtesansen, til hudens følelse – og til forestillingsevnen. Materialernes kvaliteter inspirerer til glæden ved at give af et godt hjerte.

Alle de indkomne genstande og materialer skulle bruges til fremstillingen af den transportable helligdom og til Pagtens Ark.

Der findes en midrash, der siger, at der er tre måder, at vi kan bidrage til konstruktionen af helligdommen: En kunne give penge - en anden kunne bidrage med sin arbejdskraft. Og en tredje kunne blot have til hensigt at hjælpe. Lysten og motivationen til at give til fællesskabet er det, der tæller ifølge denne midrash. Den fattige kunne have lige så stor lyst til det som den, der har et stort overskud.

Jeg havde en vældig lyst til at lave noget synligt. Men var det overhovedet muligt? Vi savnede en Ark i vores synagoge. Jeg savnede noget, der kunne vise, at det her er et særligt samlingssted. Sengen og musikken var en væsentlig erstatning for det synlige. Jeg tegnede nogle skitser til et torahskab og gav dem til bestyrelsen.

Inspirationen for mig var et bygningsværk i grænselandet mellem Ungarn og Serbien. Subotica-synagogens bølgede gavle dannede rammen om en bygning i blomstrende jugendstil. Da jeg valgte den som inspiration, var det for at bringe noget videre fra et sted i Europa, hvor bygningen blev stående - mens de jødiske indbyggere blev tilintetgjort i Auschwitz nogle få tiår efter synagogens opførelse. (tilføjet efter talen: Denne nye ark er for mig en erindring om Elias Levin, der fortalte, at han som fange i Theresienstadt blev tvunget til at hugge brænde af inventar fra synagoger bragt til KZ-lejren fra hele Europa.)

Min ark skulle viderebringe et tegn. Og et løfte om nyt liv.

Jeg spurgte min bror, Carsten, der er orgelbygger: Kan du hjælpe mig? Modet sank lidt hos mig, da jeg fik at vide, hvad en møbelsnedker ville tage for arbejdet. Men Carsten fortsatte: Du kan komme på mit værksted i nogle weekender, så kan jeg hjælpe dig med det.

Shir Hatzafon

Progressiv jødedom i Danmark

Bestyrelsen var hurtigt med på ideen. Så gik vi i gang: det blev til 4 weekender. Jeg tegnede. Carsten skaffede de rå brædder af cedertræ, der blev høvlet og skåret i bredde og længde – ah, sikken duft! Jeg limede og pudsede og sørgede for bemaling og forgyldning.

Byggeriet af arken gav anledning til, at vi fornyede vores venskab. Det var i en periode af vores liv, hvor det var os, der var rykket lidt længere ud på planken efter vores mors død. Nu var vi snart de ældste. At gå i et værksted og arbejde sammen, det kan jeg stærkt anbefale. Pauserne er også gode. Man snakker om gamle dage og fælles oplevelser.

Torah-teksten siger: SÅ VIL JEG TAGE BOLIG BLANDT DEM.

En fortolkning siger, at der følger goder med dette bofællesskab. Men også kontrol. Gud vil bestemme, hvad vi bærer ind i vores køkken og hvordan vi tilbereder maden, hvordan vi opdrager vores børn og hvad vi gør med en okse, der brækker benet i et hul på en nabos mark. Det er indledningen til et nyt og mere krævende fællesskab.

Arken er det synlige symbol på denne indgåelse af en pagt og et fællesskab. Betaget af den dramatiske redning fra slaveriet giver folket et løfte - stående under Sinai Bjerg – om at tage imod Guds pagt og overholde den.

Vi skaber en niche for os selv. Kan vi stille os tilfreds med det? Det er en nødvendig forudsætning for, at andre kan føle sig godt tilpas, når de kommer hos os. Lad os prøve at være et billede på, at det kan lade sig gøre. Der er en berømt rabbiner fra en anden shul her i byen, der talte ved et 8. marts-arrangement i min by: Gå hjem og lad være med at skændes. For at få fred i verden må man begynde i hjemmet. Jeg synes, at vi har været gode til det i dette hus.

Selve fortællingen om Pagts Ark har haft en magisk virkning på den europæiske kultur – kirkernes indretning har afspejlet den. Og den har fremkaldt den misforståelse blandt ikke-jøder om, at vores religion er mere lovregler end tro. Omkring år 1900 blev Europas jøder presset til at konvertere til kristendommen. Flertallet kan altid lide at sige: ”skik følge eller land fly”. Forfatteren Franz Kafka var god til at registrere og reflektere over dette pres, som han selv var udsat for. I romanen Processen viser Kafka hvordan hans hovedperson Josef Ka påtager sig en skyld, som han ikke selv forstår baggrunden for, og som han aldrig får bevis for fra sine anklagere. En af disse, en præst i domkirken, siger om en dørvogter: ”... Man siger, at han ikke kender det indre af loven, men kun den vej, som han hele tiden skal skridte af foran indgangen...”

Flertallet vil altid gerne kunne slå fast, hvad der er sandheden. Vi skal i bevidstheden om en jødisk tradition forsvare retten til at finde sandheder i den enes argument og den andens argument. Det er en af de mange ting jeg glæder mig over, når vi mødes her omkring arken og hører på vores rabbiners drasha over torahafsnittet.

Når jeg er ude i skoleklasser og fortælle, er det især spisereglerne, som eleverne spørger om. På den måde afspejler de netop fordommen om vores religion. Hvordan kan jeg vende det om til noget positivt? Netop ved at gå i dybden - ved at fortælle om, hvordan vi ikke koger kiddet i dets moders mælk. Jeg vil gerne fremhæve det udadvendte, det der handler om det praktiske, jeg kan gøre. Det er det, som instruktionen om Arken handler om: Det er godt at give noget som en gave til fællesskabet, som jeg selv sætter stor pris på. Det forstår børn i femte og sjette klasse godt. Så kan de godt forstå jøder i et par timer.